

ПЛАНУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ КАР'ЄРИ СТУДЕНТАМИ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ

Проблема професійного самовизначення особистості належить до однієї з фундаментальних в сучасній психології. В першу чергу це пов'язано з декількома причинами: зниженням державного регулювання кар'єри молодих спеціалістів після закінчення ЗВО за часів незалежності України; суперечливістю сучасних соціально-економічних умов в Україні, зокрема, та світі, в цілому; зростання особистих зусиль майбутнього спеціаліста в процесі проектування своєї кар'єри, яка включає не тільки рівень його фахової підготовки, а й інші знання та навички (мовні, самопрезентаційні, вузькоспеціальні (ІТ, володіння інформаційними технологіями, включення у міжнародне професійне середовище) тощо.

Процес навчання у вузі повинен формувати у студента важливий мотив, який забезпечує успіх в оволодінні діяльністю, усвідомлення необхідності реалізувати себе саме в цій професії. Тільки в такому випадку оцінка та самооцінка успіхів та невдач на шляху оволодіння професією набуває змісту, і до формуючих знань, умінь та навичок виробляється критичне ставлення.

Одним із найважливіших аспектів професійного самовизначення особистості є свідоме планування кар'єри, формування і розвиток кар'єрних орієнтацій.

Не можна розглядати проблему кар'єрних орієнтацій студентів ВНЗ без аналізу психологічної сутності кар'єри, яку розробляли Є.О. Клімов, Є.О. Могильовкін, О.Г. Молл; досліджень у сфері кар'єрних орієнтацій студентів Ю.О. Бурмакова, О.О. Жданович, О.П. Терновської; аналізу кар'єрної готовності випускників ЗВО О.С. Мироною-Тихомировою та факторів кар'єрного зростання фахівців в процесі

професійного самовизначення, яку вивчали Н.О. Гончарова, Е.Ф. Зеєр, С.В. Кутняк, О.Г. Молл, О.В. Москаленко, М.С. Пряжніков, І.Є Штученко та ін.

Кар'єра вивчається насамперед через такі поняття, як професійне самовизначення, професійна Я-концепція, професійна самореалізація, психологічний супровід кар'єри та кар'єрні процеси в контексті професійної роботи. Тому зміст кар'єрних орієнтацій студентів ЗВО визначається, в першу чергу, процесуальністю самого феномену кар'єри та такими її аспектами як, зокрема, особистісний, соціальний, організаційний.

У кожної людини наявні особистісна концепція, таланти, спонукання, мотиви і цінності, якими вона не може поступитись, здійснюючи вибір кар'єри. Життєвий досвід формує у кожної людини певну систему ціннісних орієнтацій, соціальних установок по відношенню до кар'єри, зокрема до роботи взагалі. Тому в професійному плані суб'єкт розглядається і описується через систему його диспозицій, ціннісних орієнтацій, соціальних установок, інтересів та інших соціально обумовлених спонукань до діяльності. Цим поняттям в західній психологічній науці відповідає поняття кар'єрних орієнтацій. Це певний зміст, який людина хоче реалізувати при виборі і здійсненні своєї кар'єри, це індивідуальне поєднання і послідовність позицій, пов'язаних з досвідом і активністю в професійній галузі протягом всього життя. Поняття кар'єрних орієнтацій відноситься до стійких утворень, що визначають професійний життєвий шлях людини.

Таким чином, початок планування кар'єри, на нашу думку, є результатом успішного професійного самовизначення на етапі професійного навчання, а особливості формування кар'єри викликані в першу чергу особливостями обраної професії.